

ACC. N:R. M.10938 : 1-4.

Landskap: Småland Upptecknat av: B. O. Bondesson
Härad: S. Möre Adress: Lesjöfors
Socken: Gullabo Berättat av: Tensamme
Uppteckningsår: 1948 Född år 1884 i Gullabo

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Vita dukar vid jordafärd. s. 1-4. LuF 65.

ACC. N:R M. 10938:1.

Vita dukar vid jordafärd.

Enligt vad som är känt, har det aldrig förekommit i denna del av Småland, att man bundit en vit handduk eller annat vitt kläde vid selkroken eller selhuvudet på den häst, som drog den döde till graven. Inom Gullabo socken var vägarna mycket smala och dåliga långt fram i tiden. De utgjordes huvudsakligen av smala rid- och gångstigar, och det var därför inte möjligt frakta den döde på annat sätt än genom att bära den genom skogarna till graven. Från de avlägsna byarna Lybäcksholm och Skruvmåla i utkanten av kapellförsamlingen (nuvarande Gullabo) bars den döde över Hästmahult-Rislycke-Juansbo - Badstuvbo fram till Badstuvbo vägskäl vid stora vägen till Torsås. Därifrån fortsatte liktåget sedan till Torsås. Man kan av de nötta stenarna längs denna sträcka väl förstå, att en väg här dragit fram en gång i tiden. Troligtvis har denna omnämnda sed inte heller förekommit i de de övriga gränsocknarna i S. Möre.

1

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

LUF 65.

ACC. N:R M.10938:2.

Vid Gullabo kyrka, som ända fram till 1870- talet kallades Torsås kapell, fanns sedan gammalt en begravningsplats. Där begravdes fattiga och sådana, som man inte ville bekosta en dyrare begravning vid Torsås.

Vid begravning av en förmögen person gjordes stora anstalter för att hedra den avlidne. Till likrum anstalterades en kammare i byggnaden, där liket placerades. När begravningsdagen kom, var hela likrummet klätt med vita lakan längs alla väggar, och vid ingången hängde lakan ner och bildade ett slags draperi, som kunde vikas undan, då man trädde in i likrummet. Det åtgick ett stort antal lakan till att kläda ett likrum och det var endast de förmögnare, som hade möjlighet till denna lyx.

Skedde gravölet under den kalla årstiden användes ett vanligt bostadsrum, en sidkammare e.d. till likrum, och gästerna utspisades inomhus. På borden lades vita dukar och sängarna försågs med vita lakan. Stolar med klädd sits, vars tyg hade

ACC. N:R M. 10938:3.

3

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

grälla färger, kläddes över med vita handdukar. Allt var klätt i vitt. Utanför sorgehuset sattes enbuskar i tvenne rader på ömse sidor om vägen. Avståndet mellan enarna var 1 á 2 famnar och mellan dem lades en sträng av späda grangrenar. Själva vägen var beströdd med hackat granris. Denna konstgjorda allé sträckte sig fram till byvägen eller häradsvägen. Denna sed var lika under vinter och sommar.

Skedde begravningen under sommaren, då löven var utspruckna brukade man bygga ett likrum ute i det fria av lagom stora björkar, som bands samman till en lövsal med valv. Mellan björkarna flätades sedan grenar, så att väggar och tak blev täta. Sedan kläddes hela lövsalen med vita lakan liksom ett vanligt likrum och på golvet, som bildades av gräsmattan, ströddes hackat granris. Liket hade placerats i kistan, som vilade på ett par bockar eller stolar.

Om väderleken var gynnsam brukades borden ute i det fria, där

ACC. N:R M. 10938:4,

gästerna fick äta och dricka. Efter middagen upptogs en frivillig kollekt, som tillföll kokerskan.

En utbredd tro var, att de döde steg upp under julnatten och gick in i kyrkan, där någon av de präster, som jordats på kyrkogården, predikade för dem. Vid Torsås kapell eller Gullabo kyrka hade ingen präst blivit begravd, enligt vad man visste, och därför var det många gamla, som absolut inte ville bli begravda vid kapellet, för där fanns ingen präst, som kunde predika för dem ^{afton} jul~~äng~~snatten, natten till juldagen.

Den fattige begravdes under enklare former, men man sökte så lång^t det kunde ske förse bord och bänkar med vita lakan och dukar.

På vägen där liktåget drog fram ströddes hackat granris och vid boställen, där vänner och bekanta till den döde bodde, lades kransar och kors av hackat granris. Kransen gjordes rund eller rektangulär med ett kors i mitten och den dödes initialer av sot eller krita.

(Det ovan upptecknade härrör fr. 1860-talets senare hälft